

# ETH DIARI

Numerò 41  
Dimèrcles 24 de hereuèr 1999

HUELHETON

DIARI

D'ARAN

Prètz: 50 pessetes

## CAMPANHA ENTÀ ADAPTAR ETH NÒM E COGNÒMS TARA GRAFIA ARANESA

Era Oficina de Foment e Ensenhament der Aranés (OFEA) a emprinciari ua campanha entà sensibilisar e, ath madeish temps, hèr a conèisher un des drets lingüistics des aranesi: era modificacion deth nòm e cognòm ara grafia aranesa.

Açò ei possible pr'amor dera Lei 1/1998, de 7 de gèr de Política Lingüística deth Parlament de Catalonha, qu'en sòn capítol 2, article 19 sus era Antroponímia ditz:

1. Es ciutadans e ciutadanes de Catalonha an eth dret ar usatge dera forma normatiuament corrècta en catalan des sòns nòms e cognòms e era inclusion dera conjuncion i entre es cognòms.

Eth sòn punt tresau hè referència ar aranes, entath quau serà aplicabla aguesta norma en base ara normatiua lingüística d'Aran, tamb es cambis que siguen de besonh, com era inclusion dera conjuncion e entre es cognòms. Era tramitacion ei completament gratuïta e se pòt hèr en Registre Civi de Vielha (de

luns a dissabte, de 9 enquias 14 ores), qu'ei er organisme encargat d'acreditar aguesti cambis.

Entà revirar o corregir eth nòm, que se pòt hèr en un registre quin sigue dera Val d'Aran, ei de besonh: eth DNI, un certificat d'empadronament der Ajuntament, e eth libre de família o era partida de neishement (la cau demanar ath Registre Civi deth lòc de neishença).

Entara modificacion des cognòms ei de besonh adreça-se tath Registre Civi de Vielha tamb era documentacion que seguís: un certificat d'un organisme qu'acredite era corrècta grafia des cognòms (qu'en cas der aranes se n'encuede era OFEA), eth DNI, un certificat d'empadronament, era partida de neishement, ua fotocòpia deth libre de família e, fin finau, facilitar es adreces des persones que poguen auer interès legitim en expedient - familiar sustot- entà comunicà-les era intencion dera modificacion des cognòms.

Cau díder qu'es modificacions que se hèsqwen non carregaràn cap d'inconvenient en çò

## PLEN DETH CONSELH GENERAU D'ARAN

Entath maitin d'aué qu'ei convocat un Plen deth Conselh Generau d'Aran en session ordinària, ena sala de sessions dera Casa deth Senhor d'Arròs, tamb eth següent orde deth dia:

1. Aprobacion, se procedís, des actes des sessions anteriores.
2. Balhar compde des decretés de Sindicatura.
3. Aprobacion iníciau, se procedís, deth pressupòst generau entà 1999, dera plantilha organica e dera relacion de lòcs de trabalh.
4. Aprobacion, se procedís, deth tecnic e deth plec de clausules administratiues particulars qu'a de regir era adjudicacion mejançant procediment dubèrt dera òbra: Pa projècte vimentacion e melhora en diuèrses carretères e camins deth hilat vesinau e rurau dera Val d'Aran, programacion 1998, atau coma dera convocatòria simultaneà de concors public.
5. Aprobacion, se procedís, dera abilitacion dera Casa deth Senhor coma sedença deth Conselh Generau d'Aran entara realizacion de sessions plenàries.
6. Ahèrs d'urgència.
7. Precs e demanes.

que tanh a documents anteriors coma erències, documents de propietat, eca.

Entà sajar de hèr veir as ciutadans quauqu'uns des cambis grafics que prebotjarà aguesta modificacion voluntària, era OFEA a endonviat ua lista de nòms ficticis: Andrèu

Arjò, Cisco Aunòs, Elisabèt Barès, Francés Berdiè, Joan Casanha, Jòrdi Casenh, Josèp Castèth, Guilhèm Cunh, Loïs Delsenh, Loïsa Espanha, Lordes Mòla, Mirèlha Mòga, Pèir Socasau.

## CONVOCATÒRIA D'UA BÈCA DE RECÈRCA ETNOLINGÜÍSTICA

V en de convocà-se era Bèca de recèrca etnolingüística deth territòri dera Val d'Aran per part dera Fondacion Publica Institut d'Estudis Ilerdencs (IEI) dera Deputacion de Lhèida, amassa tamb era collaboracion dera Oficina de Foment e Ensenhament der Aranés deth Conselh Generau. Aguesta s'encastre en conjunt de bèques que trè a concors cada an er IEI. Cau rebrembar as nòsti lectors que ja se convoquèc ua auta Bèca de recèrca etnolingüística entar ostiu d'est an passat des madeishes caracteristiques e tamb era madeisha finalitat qu'aguesta, ei a díder, a trauèrs d'enregistrar en cassetta eth parlar dera gent, sustot grana, dera Val

d'Aran tamb convèrses guidades, recuelher era especiau manèra deth parlar aranes tamb es sòns trets més caracteristiques. A compdar d'açò eth següent pas que serà era catalogacion e archiu deth materiau arremassat tamb quauqua transcripcion. Era nauetat qu'incorpòre era bèca d'enguan qu'ei era possibilitat de confegir, a compdar d'ua seleccion deth materiau recuelhut, vocabularis terminologics o ua recèrca lexicau.

Era bèca va amiada tàs estudiants universitaris, preferentament des airaus de letres e umanitats, tot e que pas obligatòriament, que sàpien aranes. S'ètz includidi entre aguesti auetz de saber que podetz

tramèter es sollicituds tara Oficina de Foment e Ensenhament der Aranés deth Conselh Generau d'Aran o ben tath Servici de Difusion Interior der IEI en Lhèida (plaça dera Catedral s/n), d'ara enquiath 28 de mai tamb era següenta documentacion:

- Curriculum vitae deth sollicitant.
- Acreditacion deth coneishement d'aranés.
- Ua propòsta desvolopada deth trabalh a hèr, qu'a d'includir es intencions rasonades d'entrevistes a realisar, es endrets trigats, era tecnica

(Contunhe darrèr)

## ETH NÒSTE QÜESTIONARI

## VILLATORO EN DEFENSA DER INTERÈS CULTURAU E SOCIAU D'ETH DIARI

Respona de Vicenç Villatoro, director generau dera Generalitat de Catalunya.

*Qué ne pense dera aparicion d'ETH DIARI eth responsable en Catalonha dera promocion dera premsa escrita?*

Ben, tant com eth responsable dera premsa..., çò que hèm dera Direccion Generau de Promocion Culturau dera Generalitat ei ajudar o cercar sistèms d'ajuda entàs empreses periodistiques.

Un diari a dues virtuts sociaus fundamentaus, ath delà des periodistiques: era ua qu'ei vertebrar territòris. Quan un territòri existís, quan un territòri non ei pas ua blossa construccion en un mapa, senon qu'a un lòc, çò de prumèr que serà ei un espaci de comunicacion e, per tant, que i age un diari ei constatar un espaci de comunicacion. Ei a díder, que i age ues causes qu'interessen especificament ad aguesta gent, a ua gent determinada e qu'ath delà signifiquen un punt d'enguar-

da entà veir eth conjunt deth mon.

Que i age un diari ena Val d'Aran hè aguesta foncion. Que sigue en aranes, com ei naturau era lengua pròpria, hè ua dusau foncion, qu'ei plan pariona ara potenciacion de productes deth sector àudiovisuau, qu'ei era vacuna contra era fosilisacion lingüística. I a lengües que non son miaçades d'existència, mès que son miaçades de fosilisacion, que non ei pas çò de madeish. Ei a díder, que pòden viuer indefinidament, mès aluenhades des foncions dera contemporanetat. Un diari qu'ei era contemporanetat, com ac ei un diari en aranes, parlant fundamentament, mès pas sonque, des causes dera Val d'Aran, semble imprescindible entara Val d'Aran coma còs sociau. Per tant fantastic.



Cada viatge me còste mès metabolisar es discorsi nacionalistes que parlen dera "anima des pàtries". Veigam senon, com se passe en Aran, a on eth discors politic de reivindicacion nacionau a anat virant d'esquèrra a dreita, enquia cuèlher un mau camin deth quau poderie non gessé-ne.

Unitat d'Aran pregonèc era arraitz occitana d'Aran pendent es ans en qué, des deth nacionalisme catalan mès herotge, se prebotjaue era nacionalisacion d'ua tèrra, massa "espanholisada" tath gust des governants deth nau orde, qu'èren absolutament espaurits de veir eth naut nombre de castelhanoparlants que dauen es enquèstes e er escàs cinc per cent dera poblacion que parlaue en catalan. Tot açò, que dejà ei aigüa passada, servís tà apreciar era subtileza deth cambi produsit ena question occitana, abantes menstenguda, e ara acceptada des d'un discors que vò hèr acte de contriccion sus es lèu dues decades d'abandon a qué a estat sosmetuda era dita causa entre es nacionalistes catalans. Totun, benvengut si-gue eth cambi, maugrat que non sigue majoritari, se servís tà evitar -com a passat en epòques non massa luenhanes- era persecucion politica de toti aqueri que presentàuem alternatius ara vision monolitica e centralista que Convergència a dera paraula "pàtria".

Es aranesi -que volfem èster ua autonomia e per tant un territòri diferent e diferenciat- auem passat de voler un país virtuaü a èster ua comarca particulara. M'expliqui. Ena epòca des Terçons, quan s'impusèc damb fòrça era idia der "ara tot ei possible", quauqui uns se mobilisèren ath torn des sòns pendons tà reivindicar çò qu'èrè pròpi e arténher era constitucion deth prumèr Conselh Provisionau d'Aran. Era arturada istorica d'aqueri ans posteriors, pactada entà amendrir er in-

aranés e reconvertí-le en pragmatisme subvencionable, auec un èxit deth quau, encara aué, ne gaudissen es fòrces politiquas que le preconisèren. Donc, que d'aquerò que poderie auer estat era nòsta autonomia, ne demore tot just era anecdòta des nòms. Aué per aué era paraula "comarca" se mos aplique e mo l'autoaplicam damb tota era impunitat, tant en documents, com en diaris o mediàs en generau sense qu'arès s'immute bric. Non se cau enganhar, e com didie un editoria- lista: "era politica ei des pragmatics". Ei atau e atau qu'ei; en tot qu'uns regalen puros, samarretes o subvencions -ara fin tot ei çò de madeish-, es auti hèn discorsi... e non digui açò en tèrmes pejoratius, donques vist com s'enten era practica politica, aguest hèt ei un mèrit qu'ara fin arthenhec tanben d'aucir d'inanicion ath país virtuaü e utopic que volien quauqui aranesi.

Çò que non acabi de veir damb claretat ei com ara, des d'aguesti madeishi sectors, se reivindiqui eth nacionalisme catalanoaranés com ua naua formula ar estil dera aspirina politica, que pòt guarir toti es nòsti maus. E quan un hè era projec- tion vèrs es realitats que mos entoren se demane: acceptarien es nacionalistes catalans d'èster governats per un partit nacio- nalista catalanoespanhòu? Semble qu'era respòsta se hè evi- denta perque, se parlam en tèrmes nacionalistes, un hèt nègue er aute e per tant un partit nacionalista a d'afirmà-se en un des dus "istes", jamès a shivau de toti dus.

Tanplan que serie convenient que des des partits que vòlen practicar aguesta bigàmia nacionalista, se continuen explicant e mos diguen per qué eth setmanari *El Temps* hèr un prolon- gat article sus Occitània e ignòre Aran, o com pòt èster que des dera TV nacionau de Catalunya, ath delà de parlar dera

"comarca", eth locutor non sabesse prononciar ne un solet des nòms des pòbles aranesi, o ce per qué vam a signar docu- ments en Estrasborg coma catalans, o com ei qu'un diari hèt en Aran e en aranes non recep ajudes e per contra òc que les receben diaris damb sedença en Barcelona...

Çò mès grèu, ath delà d'açò, ei qu'es aranesi an perdut eth be- sonh dera reivindicacion d'aquerò que les ei pròpi e atau ac mòstre er orde de prioritats que manifesten es enquestats qu'an estat interrogadi en ua darrèra enquèsta elaborada damb motiu dera redaccion des bases deth plan estrategic deth Pi- renèu. E per un aute canton, en Barcelona saben qu'aguest ei un pòble amansit qu'a perdut bona part dera sua ambicion o dilhèu dera sua esperança. Tanplan que parlar vagament dera libertat des pòbles en tot eth nòste s'estofe ena bigàmia iden- titària, o simplament convertir era lengüa en un patrimonni particular e ath servici d'un poder que la utilise tà amagar es vergonhes istoriques e era manca de projècte, pòt èster ua manèra de tranquillisar consciéncias, mès qu'a pòga credibili- tat quan parlam de recuperacion nacionau.

Toti auem cometut errors grèus en aguest procès, totun, eth pacte, eth gran pacte nacionau qu'es aranesi auem pendent se- rie, encara ara, possible; eth problèma ei que, segurament, aqueth pacte que poderie respòner definitivament as aspira- cions der "èster" aranes, interèsse a uns pògui; es auti se con- formen damb manar. O dilhèu, un Aran reivindicatiu e fòrt perjudicarie era imatge d'ua Catalonha unitària e grana. Ara fin, aquerò ei çò que pensen en Espanha deth hèt diferenciàu catalan.

Francesc Boya

CONVOCATÒRIA  
D'UA BÈCA DE RECÈRCA ETNO-  
LINGÜÍSTICA  
(Contunhacion)

dera entrevista e der enregistrament, e eth modèu de presen- tacion deth trabalh.

- Se presentarà quate còpies dera documentacion.

Segontes se lieg enes bases dera convocatòria, "eth projècte aurà d'èster avalat per un conselhèr der IEI, per ua institucion o centre culturau dera Val d'Aran o per un professor universi- tari vinculat as contienguts d'aguest trabalh", a despart que pendent eth trabalh eth becari "serà supeditat as directius deth cap dera oficina de Foment e Ensenhament der Aranés", ath quau informarà quan sigue de besonh.

Er examèn des sollicituds lo harà un Jurat qualificador deth

quau formaràn part cinc personas: eth president der IEI -o un delegat sòn-, eth director deth madeish, un conselhèr dera madeisha institucion, un representaire dera Oficina de Fo- ment der Aranés e un especialista ena matèria. Eth veredictè se harà public e se darà a conèisher ath guanhador e as auti participaires.

Era obtencion dera bèca suposará un orari a convier de sies ores setmanaus pendent nau mesi, de seteme enquia mai der an 2000. Aguesta, qu'a ua quantia de 200.000 pessetes, se pa- garà ath guanhador en dus parts: ua mietat dempús dera con- cession e eth 50% restant despessadi es nau mesi e tamb era presentacion d'un informe detalhat deth trabalh.

JÒC DE RECÈRCA:

A ON EI ETH SINDIC?

L ièger premsa en aranes non a perqué d'èster un sacrifici, ne a de representar pas era lectura d'uns engüejants tèxti. Pr'amor d'açò, des d'ETH DIARI, qu'a viatges mos 'passam' de solemnes, volem favorisar eth caractèr ludic dera premsa.

Emprinciam aué un jòc de recèrca. Era tecnica mos a permetut méter en ua fòto deth Magràs escolan de Salarú eth sindic, en ua hèsta ena quau non i ère pas.

A on ei eth sindic Barrera?

Coma que volem que i passetz ua bona estona tamb era lupa, auem amagat er aunorable politic en tot disfressà-lo tà complicar un shinhau era recèrca. Qui lo tròbe que telefone tà ETH DIARI (973 64 17 72) en quinsevolh ora deth dia e mos deishe enregistrada era responsa; li regalaram es entrades de totes es pellicules que se projècten enes cines de Vielha pendent 2 mesi.



AGUEST EI UN ESPACI A ON I PÒT AUER ETH SÒN ANONCI. TRUCATZ-MOS E  
MOS L'ENCOMANATZ, NOSATI LI HARAM ERA COMPOSICION GRAFICA, ERA  
TRADUCCION E TOT Aquerò QUE CALGUE, PETH MADEISH PRÈTZ.  
CADA MODUL (6,8 cm x 5 cm) A UN PRÈTZ DE 3.000 PESSETES MÈS IVA.  
TELEFON 973 64 17 72

Edite ETH DIARI  
Familia Colomines  
Centre d'estudis VIVÈNCIA ARANESA.  
Aula Euròpa des Pirineus (Val d'Aran)  
Carrèr Doctor Manel Vidal  
locau num. 5  
(Darrèr edifici/ Ath cant der Espitau)  
25530 Vielha-Val d'Aran  
Telefon: 973641772  
Fax: 973640871  
E-mail vivenciaaranesa@ctv.es

Editor e director : Joan-Ramon Colomines-Company.  
e-mail: jrcc@apdo.com

Informatica e dessenh: Marc Colomines i Nadal.

Equip de correctors: Pilar Barés e Xavier Gutierrez.

Equip comerciau: Ramon Agulló i Teixidor.

Impression: Xerox's Document Center 220 ST d'ETH DIARI  
en Vielha. Tirada: 1000 exemplars.